



Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця

Матеріали
Міжнародної науково–практичної
конференції

2023
Наука
Професія
Компетентність

7–8 грудня 2023 року
м. Суми



**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ім. АДАМА МІЦКЕВИЧА У ПОЗНАНІ, ПОЛЬЩА
ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТБІЛІСІ, ГРУЗІЯ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БРІДЖВОТЕР, США
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА, УКРАЇНА**

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ШЛЯХ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

7-8 грудня 2023 року, м. Суми, Україна

**2023
Наука
Професія
Компетентність**

*Рекомендовано до видання вченою радою
Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
(протокол №4 від 27.11.2023)*

РЕДАКЦІЙНА РАДА

О. Семеніхіна	<i>доктор педагогічних наук, професор (Україна)</i>
О. Кудріна	<i>доктор економічних наук, професор (Україна)</i>
Г. Базилая	<i>доктор наук, професор (Грузія)</i>
М. Блек	<i>доктор наук, професор (США)</i>
Р. Вітковський	<i>доктор технічних наук, професор (Польща)</i>
О. Семенов	<i>доктор педагогічних наук, професор (Україна)</i>
Н. Дегтярьова	<i>кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)</i>
М. Острога	<i>доктор філософії (Україна, Канада)</i>
С. Петренко	<i>кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)</i>
О. Удовиченко	<i>кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)</i>
В. Шамоля	<i>кандидат фізико-математичних наук, доцент (Україна)</i>
А. Юрченко	<i>кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)</i>

Матеріали конференції подані за напрямками:

1. Інновації у сучасних науково-педагогічних дослідженнях
2. Особливості організації наукової діяльності в процесі професійної підготовки фахівця
3. Дослідницька діяльність науковців в умовах цифрової глобалізації
4. Цифрові інструменти у професійній підготовці фахівця
5. Успішні практики компетентнісної самореалізації вчителя в умовах НУШ
6. ІТ в науковій і професійній діяльності
7. Формальна, неформальна й інформальна освіта в Україні і світі
8. Результати наукової діяльності молодих науковців у процесі їх професійної підготовки

Матеріали подаються в авторській редакції

М 34 Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця (НПК-2023) : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 7-8 грудня 2023 р., м. Суми, Україна. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2023. – 168 с.

УДК 378.14:001.89:371ю133-057.875(08)

© СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ІННОВАЦІЇ У СУЧАСНИХ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	11
Avramenko O., Mažeikienė N.....	12
ANALYZING DYNAMICS IN PISA-RELATED RESEARCH: A BIBLIOMETRIC STUDY.....	12
Kuznetsow E.....	14
ONE OF THE ISSUES OF INNOVATIVE STRATEGY FOR TEACHING PHYSICS IN A HIGHER TECHNICAL EDUCATIONAL INSTITUTION.....	14
Nazarenko I.....	15
STAKEHOLDER APPROACH IN THE MANAGEMENT OF AN EDUCATIONAL INSTITUTION.....	15
Буртовий Р.	17
ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВИХ: РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ САМОНАВЧАННЯ.....	17
Виноградська Г.	19
ПРОБЛЕМАТИКА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ НА БАЗІ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ	19
Головацька Ю.	21
ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІНГВІСТІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ	21
Гуревич Р., Опушко Н.	23
ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО: ДОСВІД ФОРМУВАННЯ В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇН	23
Дементьєв Є.	25
ПРО ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІТ-ФАХІВЦІВ ДО РОЗРОБКИ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ	25
Дубинський В., Шамо́ня В.	26
ПРО ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВУ КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СУЧАСНУ ПЕДАГОГІЧНУ КАТЕГОРІЮ	26
Кукоцька А., Шукатка О.....	27
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ.....	27
Люлька В.....	29
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ УМІНЬ ТА НАВИЧОК УЧНІВ ЗПТО.....	29
Майстренко Л.....	30
ІННОВАЦІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	30
Марушко Л.....	32
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ПРИРОДНИЧО-НАУКОВІЙ ОСВІТІ ШКОЛЯРІВ	32
Мірошніченко В.	34
ВИВЧЕННЯ ОСНОВ РОБОТОТЕХНІКИ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ STEM-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНФОРМАТИКИ.....	34
Прокопчук Ю.	36
ШЛЯХИ НАБУТТЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ТА ДОСЛІДНИЦЬКИХ НАВИЧОК	36
Розуменко А.О., Розуменко А.М., Удовиченко О.....	38
РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ НАСТУПНОСТІ У КУРСІ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ	38
Сиволап Д.....	40
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКІВ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІДПРИЄМСТВ ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА ЗАРУБІЖНІЙ ОСВІТНІЙ ПРАКТИЦІ	40
Синєкоп О.	41
ТЕХНОЛОГІЯ КООПЕРАТИВНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ІТ ФАХІВЦІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ.....	41
Удовиченко І.....	43
ПРО НАЯВНІ ПРОТИРІЧЧЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З УПРАВЛІННЯ	43
Чорноус О.....	45
ПРО ОСОБЛИВОСТІ ДИГІТАЛЬНОЇ ГРАМОТНОСТІ В ОСВІТНЬО-РОЗВИВАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	45
Шафоростов О.....	47
МЕТОДИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ	47

Анотація. Виноградська Г. Проблематика формування професійної компетентності фахівців швейної галузі на базі публічно-приватного партнерства у науковій літературі. Результати аналізу наукового доробку українських та зарубіжних учених свідчать, що дотепер у професійній педагогіці результати досліджень на тему формування професійної компетентності працівників швейного профілю (далі КРШП) на базі публічно-приватного партнерства (далі ППП) у закладах професійної освіти (далі ЗП(ПТ)О розглядаються лише в окремих статтях на фоні об'єктивної потреби сучасного ринку швейної промисловості у висококваліфікованих фахівцях.

Ключові слова: професійна компетентність, література про ППП в швейній галузі, кваліфіковані кадри швейної галузі, формування компетентності.

Abstract. Vynogradska G. The topic of formation of professional competence of garment industry specialists based on public-private partnership in scientific literature. The results of the analysis of the scientific work of Ukrainian and foreign scientists show that until now, in professional pedagogy, the results of research on the topic of the formation of professional competence of qualified workers of the sewing profile (hereinafter KRSHP) on the basis of public-private partnership (hereinafter PPP) in vocational education institutions (hereinafter ZP(PT)O About are considered only in separate articles against the background of the objective need of the modern garment industry market for highly qualified specialists.

Keywords: professional competence, literature on PPP in the sewing industry, qualified personnel of the sewing industry, formation of competence.

Юлія Головацька

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна
yulyapashkovska@ukr.net

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІНГВІСТІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Кардинальні зміни у різних сферах сучасного суспільства зумовлюють необхідність реформування вищої освіти у напрямку підвищення якості професійної підготовки компетентних фахівців. Найзначущішими компетентностями, необхідними будь-якому випускнику закладу вищої освіти (ЗВО) в умовах посилення процесів глобалізації та інтеграції, розвитку міжнародних контактів, є професійно-комунікативна компетентність, сформованість якої дає змогу здійснювати ефективну професійну та міжкультурну комунікацію. Однак для успішної взаємодії з представниками інших держав та культур потрібно не лише вільне володіння іноземною мовою, а й навички перекладацької діяльності [2, с. 153]. Більше того, з кожним днем збільшується кількість сфер, які потребують фахівців із перекладу. Список цих сфер охоплює не лише серіали, фільми та художню літературу, а й міжнародні переговори різних рівнів, локалізацію різноманітних продуктів, а також різні документи, медіатексти та багато іншого. І саме компетентність перекладачів, а також їхня здатність правильно інтерпретувати отриману інформацію визначають успішність комунікації представників різних культур [1, с. 60]. З цього випливає, що перед суспільством актуалізується питання якості професійної підготовки майбутніх перекладачів та її методів.

Однак перекладацька діяльність – досить складний процес, що потребує широкого світогляду та ґрунтовної бази знань майбутніх перекладачів. Водночас, окрім необхідності глибокого розуміння правил і норм перекладаючої та вихідної мови, існує необхідність глибокої залученості перекладачів у культуру перекладної мови. Тому перед викладачами ЗВО стоїть завдання найефективніше організувати процес формування бачення нової картини світу та процес накладання нової картини світу на стару. Іншими словами, після закінчення підготовки лінгвіст-перекладач стає особистістю на межі культур, здатної, враховуючи всі аспекти, властиві різним культурам, налагодити продуктивну комунікацію людей, що належать до різних культур.

Існує кілька методів лінгвокультурологічної підготовки майбутніх перекладачів до локалізації. *Перший метод* полягає у вихованні вторинної мовної особистості як сукупності здібностей до іншомовного спілкування на міжкультурному рівні [3, с. 140]. Цей комплексний процес передбачає формування вторинної когнітивної свідомості та концептуальної картини світу.

Варто також наголосити, що у лінгвокультурологічній підготовці майбутніх перекладачів необхідно звернути увагу на те, що вторинна мовна особистість перекладача відрізнятиметься від мовної особистості носія мови хоча б тим, що у перекладача вона характеризуватиметься зниженою категоричністю [1, с. 64]. Лінгвісту-перекладачу необхідні вміння завжди сприймати інформацію об'єктивно, а також уміння розуміти контексти у доборі варіантів перекладу. З огляду на це, виокремлюють *другий підхід*, який полягає у набутті невід'ємної частини розпізнавання контексту – фонових знань як сукупності знань про світ (загальнолюдських, регіональних та країнознавчих; у масовій культурі визначають також актуальні фонові знання та фонові знання культурної спадщини). Для формування у майбутніх перекладачів системи фонових знань доцільним є використання герменевтичного методу, що передбачає розуміння цілого тексту, що читається на основі тексту окремого слова/ Одиницею фонових знань є лінгвокультура. З

прочитанням кожного нового тексту студенти засвоюють нові лінгвокультури, що інтегруються до складної ієрархічної системи фонових знань [4].

Третій підхід полягає у безпосередньому засвоєнні цінностей іншої культури, адже цінності визначають культуру. Вони є ядром, і вже настільки звичні носіям мови, що невіддільні від їхньої мови. Саме тому лінгвісту-перекладачу необхідно докласти всіх зусиль, щоб наблизитися до такого ж рівня зчитування культурних цінностей, оскільки в комунікації люди зчитують інформацію з огляду на власну картину світу. Найефективнішим способом засвоєння культурних цінностей є навчання на основі автентичних матеріалів, а також читання літератури. Саме в літературі зберігається весь пласт культурних цінностей, і завдяки їй відслідковуються зміни у суспільстві.

Ще однією особливістю лінгвокультурологічної підготовки майбутніх перекладачів є оволодіння прецедентними феноменами. Розуміння представників іншої культури значною мірою залежить від здатності вловлювати і правильно інтерпретувати взаємозв'язок між різними мовними творами. Методом висловлювання такого взаємозв'язку найчастіше є прецедентні феномени, тобто окремі сенсові блоки у межах об'ємнішого мовного твору, добре відомі членам певної лінгвокультурної спільноти.

Прецедентні феномени є одним із показників лінгвокультурної ідентичності особистості. Зміст прецедентних текстів є ціннісно-значущим для певної групи людей і є у певному сенсі об'єднуючим чинником. Їхнє засвоєння сприяє швидшій інтеграції особистості в іншу соціальноетнічну спільність. У дидактичному аспекті певний інтерес становить методика роботи з національно-прецедентними феноменами на основі художніх або публіцистичних текстів. Виокремлюють такі три етапи у роботі з вивчення прецедентних одиниць:

- передтекстова робота (вивчення інформації про автора твору);
- притекстова робота (виявлення прецедентного феномену, визначення його значення та особливостей вживання);
- післятекстова робота (вправи для запам'ятовування та вільного володіння прецедентними феноменами).

Продуктивною навчальною діяльністю у плані оволодіння прецедентними феноменами є ознайомлення студентів із творами народного фольклору, художньої літератури та культурної творчості, вивчення приказок, прислів'їв, фразеологізмів, крилатих виразів, читання казок, знайомство з популярними піснями, перегляд та аналіз відомих художніх фільмів.

Таким чином, особливостями лінгвокультурологічної підготовки майбутніх перекладачів є: складність та багатоаспектність процесу навчання, орієнтованого на формування вторинної когнітивної свідомості; ознайомлення студентів із системою культурних цінностей інших народів; виявлення в процесі навчання культурного компонента значення мовних одиниць та пошук способів їхнього перекладу; інтенсивне засвоєння фонових знань. Цінність лінгвокультурологічного підходу до навчання перекладачів полягає в тому, що він зорієнтований на формування в майбутніх перекладачів умінь розуміти представників іншої культури, сприймати та усвідомлювати глибинний зміст мовного твору та правильно його інтерпретувати.

Список використаних джерел

1. Василенко О. Міжкультурна компетентність: поняття, структура, принципи та методи розвитку. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2022. Вип. 22 (2). С. 59-67.
2. Міщенко А. Локалізація та інтернаціоналізація перекладу у контексті міжкультурної комунікації. *Наукові записки КДПУ. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2012. Вип. 104 (1). С. 151-157.
3. Cowan S. E. Cultural localisation as a strategy to preserve the persuasive function in the translation of tourism websites from French into English. *The Journal of Internationalization and Localization*. 2019. Vol. 6 (2). P. 131-152.
4. Goodman P., & Yan Z. Illustration of Cross-cultural Communication Partnership Fostered between Faculty and Graduate Student. *Teaching and Learning Together in Higher Education*. 2021. Vol. 32. URL: <https://repository.brynmawr.edu/tlthe/vol11/iss32/6> (accessed 24.10.2023).

Анотація. Головацька Ю. Лінгвокультурологічні аспекти підготовки майбутніх лінгвістів-перекладачів. У статті висвітлено лінгвокультурологічні аспекти підготовки майбутніх лінгвістів-перекладачів. Розглянуто підходи до організації освітнього процесу майбутніх перекладачів у межах лінгвокультурологічної парадигми.

Ключові слова: лінгвокультурологічна підготовка, майбутні перекладачі, методи навчання.

Abstract. Holovatska Yu. Linguistic-cultural aspects of training future linguists-translators. The article highlights the linguistic and cultural aspects of training future linguists-translators. Approaches to the organization of the educational process of future translators within the framework of the linguistic and cultural paradigm are considered.

Keywords: linguistic and cultural training, future translators, teaching methods.